

ЗЕРБИНО Д. Д., БАГРІЙ М. М., ДЯДИК О. О.

СУДИННА ПАТОЛОГІЯ НИРОК

Авторський колектив:

Зербіно Дмитро Деонисович – д-р мед. наук, професор, академік НАМН і член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, директор Інституту клінічної патології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України.

Багрій Микола Миколайович – канд. мед. наук, доцент кафедри патоморфології та судової медицини ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” МОЗ України.

Дядик Олена Олександрівна – д-р мед. наук, професор кафедри патологічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця МОЗ України.

Зубко Володимир Іванович – канд. мед. наук, провідний науковий співробітник відділу судинної урології Інституту урології НАМН України.

Камінський Віталій Ярославович – канд. мед. наук, доцент кафедри внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології імені Є. М. Нейка ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” МОЗ України.

Непомнящий Валентин Миколайович – канд. мед. наук, завідувач патоморфологічної лабораторії Інституту нефрології НАМН України.

Никоненко Тамара Миколаївна – канд. мед. наук, доцент кафедри патологічної анатомії і судової медицини з основами права Запорізького державного медичного університету МОЗ України.

Романенко Аліна Михайлівна – д-р мед. наук, професор, академік НАМН і член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу патологічної анатомії Інституту урології НАМН України.

Траїлін Андрій В’ячеславович – д-р мед. наук, доцент, завідувач кафедри лабораторної діагностики і загальної патології ДЗ “Запорізька медична академія післядипломної освіти” МОЗ України.

Яцишин Роман Іванович – д-р мед. наук, професор, заслужений лікар України, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології імені Є. М. Нейка ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” МОЗ України.

Книга надрукована на замовлення Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

С89 **Судинна патологія нирок** : монографія / Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Дядик О. О. [та ін.]. – Вінниця : Нова Книга ; ФОП Каштелянов О. І., 2015. – 456 с. : іл., табл., XL с. ISBN 978-966-2073-20-1

У монографії представлені всі основні патологічні процеси та захворювання, які розвиваються у судинах нирок. Основна ідея – показати, що патологія судинної системи більшості захворювань нирок патогенетично та морфогенетично призводить до вторинного ураження як нефронів, так і стром.

Розглядаються зміни судин при гострому пошкодженні нирок, метаболічних ураженнях, атеросклерозі, артеріальній гіпертензії, ревматичних захворюваннях, системних васкулітах. Наведені їх клінічні протоколи лікування. Аналізуються ураження судин ксенобіотиками, зміни в них після трансплантації, під впливом радіації. Наведено дані про аномалії розвитку судин нирок, про вроджені та набуті аневризми ниркових артерій. Окремі розділи присвячено патології вен, лімфатичних судин. Викладено методи хірургічного ремоделювання ниркового кровотоку.

Книга призначена для нефрологів, ревматологів, ендокринологів, трансплантологів, урологів, судинних хірургів, патологоанатомів, реаніматологів, акушерів-гінекологів, лікарів загальної практики та лікарів інших спеціальностей.

УДК 616361-005
ББК 56.965.4

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП (Зербіно Д. Д.)	11
КЛАСИФІКАЦІЇ СУДИННОЇ ПАТОЛОГІЇ НИРОК (Зербіно Д. Д.)	12
Розділ I. АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ СУДИН НИРОК (Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Камінський В. Я.)	14
1.1. Аномалії кількості та положення ниркових артерій	16
1.2. Агенезія, аплазія, гіпоплазія ниркової артерії	18
1.3. Фібромускулярна дисплазія ниркових артерій	18
1.4. Вроджені аневризми ниркових артерій	26
1.5. Вроджені артеріовенозні фістули. Артеріовенозні співустя	27
1.6. Синдром <i>Fraley</i> – внутрішньониркова перетягуюча судина. Інші внутрішньониркові судинні аномалії ...	28
<i>Література</i>	31
Розділ II. ГОСТРЕ ПОШКОДЖЕННЯ НИРОК: УРАЖЕННЯ СУДИННОЇ СИСТЕМИ НИРОК (Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Дядик О. О.)	33
2.1. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові (ДВЗ-синдром)	41
2.2. Шок і ДВЗ-синдром	46
2.3. Гемолітико-уремічний синдром. Тромботична тромбоцитопенічна пурпура	52
2.4. Антифосфоліпідний синдром	59
2.5. Синдром масивних трансфузій	68
2.6. Преєклампсія вагітних	72
<i>Література</i>	84
Розділ III. МЕТАБОЛІЧНІ УРАЖЕННЯ СУДИН НИРОК (Багрій М. М., Дядик О. О., Яцишин Р. І., Непомнящий В. М.)	88
3.1. Цукровий діабет: макро- і мікроангіопатії	89
3.2. Метаболічний синдром	117
3.3. Гіперліпідемія та гіперхолестеринемія	129
3.4. Ожиріння	135
3.5. Амілоїдоз	141
<i>Література</i>	157
Розділ IV. АТЕРОСКЛЕРОТИЧНИЙ, АРТЕРІОСКЛЕРОТИЧНИЙ ТА АРТЕРІОЛОСКЛЕРОТИЧНИЙ НЕФРОСКЛЕРОЗ (Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Дядик О. О., Яцишин Р. І., Камінський В. Я.)	164
4.1. Ішемічна нефропатія при атеросклерозі ниркових артерій	165
4.2. Артеріосклероз ниркових артерій	171
4.3. Гіпертензивний артеріосклероз ниркових артерій	174
<i>Література</i>	194
Розділ V. РЕВМАТИЧНІ ХВОРОБИ (Зербіно Д. Д., Дядик О. О., Багрій М. М., Яцишин Р. І., Непомнящий В. М., Камінський В. Я.)	196
5.1. Системний червоний вовчак	197
5.2. Ревматоїдний артрит	219
5.3. Синдром Шегрена	226
5.4. Системна склеродермія	230
5.5. Синдром Гудпасчера	237
<i>Література</i>	244

Розділ VI. СИСТЕМНІ ВАСКУЛІТИ З УРАЖЕННЯМ НИРОК

(Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Дядик О. О., Яцишин Р. І., Камінський В. Я.)	251
6.1. Неспецифічний аортоартеріт	261
6.2. Вузликовий поліартеріт	272
6.3. Мікроскопічний поліангіт	283
6.4. Синдром Чарга – Стросса	286
6.5. Гранульоматоз Вегенера	290
6.6. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенляйна – Геноха)	299
6.7. Есенціальний криоглобулінемічний васкуліт	306
<i>Література</i>	313

Розділ VII. УРАЖЕННЯ СУДИН НИРОК КСЕНОБІОТИКАМИ

(Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Камінський В. Я.)	319
7.1. Токсична нефропатія як результат впливу ксенобіотиків	322
7.2. Медикаментозні ураження судин нирок	327
7.2.1. Гострі медикаментозні гломерулонефрити	329
7.2.2. Симетричний кортикальний некроз	329
7.2.3. Папілярний некроз	330
7.2.4. Гострі медикаментозні ураження ниркових судин	331
7.2.5. Медикаментозні гематурії	331
7.2.6. Хронічні медикаментозні нефропатії з переважною локалізацією в клубочках, поєднані нефропатії	332
7.2.7. Методичні підходи до діагностики медикаментозних уражень нирок	335
7.3. Ураження судин нирок важкими металами	338
7.3.1. Свинець	342
7.3.2. Ртуть	344
7.3.3. Кадмій	345
7.3.4. Миш'як	346
7.4. Ураження нирок органічними сполуками	347
<i>Література</i>	350

Розділ VIII. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ ЯК НАСЛІДОК УРАЖЕННЯ СУДИН НИРОК

(Зербіно Д. Д., Багрій М. М., Яцишин Р. І., Камінський В. Я.)	353
8.1. Вазоренальна форма артеріальної гіпертензії: вроджена та набута форми	356
8.2. Паренхіматозна форма артеріальної гіпертензії	360
<i>Література</i>	369

Розділ IX. ПАТОЛОГІЯ СУДИН НИРКОВОГО АЛОТРАНСПЛАНТАТА (Никоненко Т. М., Траїлін А. В.)

	370
9.1. Методологія вивчення пункційних біопсій і вилучених трансплантатів	371
9.2. Патологія судин ниркового алотрансплантата серед причин його дисфункції	373
9.2.1. Дотрансплантаційний етап	373
9.2.1.1. Трупний донор	373
9.2.1.2. Вік донора й передіснуюча патологія	374
9.2.1.3. Ішемічне пошкодження	374
9.2.1.4. Претрансплантаційне гостре ендотеліальне пошкодження	375
9.2.1.5. Оцінка якості донорської нирки	375
9.2.2. Інтра-трансплантаційний етап	377
9.2.2.1. Ішемічно-реперфузійне пошкодження	378
9.2.2.2. Надгостре відторгнення	378
9.2.3. Посттрансплантаційний етап	378
9.2.3.1. Порушення лімфообігу в пересаженій нирці	378

9.2.3.2. Тромбоз судин ниркового алотрансплантата	379
9.2.3.2.1. Тромбоз артерії ниркового алотрансплантата	379
9.2.3.2.2. Тромбоз основного стовбура вени ниркового алотрансплантата	380
9.2.3.3. Гострий кортикальний некроз	380
9.2.3.4. Гостра тромботична мікроангіопатія	380
9.2.3.5. Гостре відторгнення ниркового алотрансплантата	381
9.2.3.5.1. Судинні типи гострого Т-клітиноопосередкованого відторгнення	381
9.2.3.5.2. Молекулярно-біологічні методи у діагностиці гострого Т-клітиноопосередкованого відторгнення	382
9.2.3.5.3. Гостре антитілоопосередковане відторгнення	383
9.2.3.6. Хронічне відторгнення ниркового алотрансплантата	387
9.2.3.6.1. Хронічне активне антитілоопосередковане відторгнення	388
9.2.3.6.2. Хронічне активне Т-клітиноопосередковане відторгнення	390
9.2.3.6.3. Молекулярно-біологічні дослідження біоптатів у діагностиці хронічного відторгнення	390
9.2.3.7. Нефротоксичні ефекти імуносупресантів	391
9.2.3.8. Судинний нефросклероз	393
9.2.3.8.1. Артеріальна гіпертензія	393
9.2.3.8.2. Атеросклероз ниркових артерій	393
9.2.3.8.3. Стеноз ниркової артерії трансплантата	394
<i>Література</i>	395
Розділ X. НАБУТІ АНЕВРИЗМИ НИРКОВИХ АРТЕРІЙ (Зербіно Д. Д., Камінський В. Я., Багрій М. М.)	403
10.1. Статистичні дані та класифікація	404
10.2. Клініка та діагностика аневризми	405
10.3. Топографія та розміри аневризми	406
10.4. Розшаровуюча аневризма ниркової артерії	407
10.5. Аневризми при васкулітах	407
10.6. Мікотичні аневризми	408
10.7. Ускладнення та лікування	408
<i>Література</i>	410
Розділ XI. ПАТОЛОГІЯ ВЕН НИРОК (Зербіно Д. Д., Камінський В. Я., Багрій М. М.)	412
11.1. Аномалії вен нирок	413
11.2. Венозна гіпертензія у нирці	415
11.3. Тромбоз ниркових вен	417
11.4. Варикоцеле як наслідок звуження ниркової вени	420
<i>Література</i>	423
Розділ XII. НЕДОСТАТНІСТЬ ЛІМФАТИЧНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ПАТОЛОГІЇ НИРОК (Зербіно Д. Д., Багрій М. М.)	424
12.1. Анатомія лімфатичної системи нирки	425
12.2. Лімфатична система при гідронефрозі	428
12.3. Про лімфо-ниркові рефлюкси при гідронефрозі	429
12.4. Зміни лімфатичної системи при хронічному гломерулонефриті, артеріосклерозі, атеросклерозі	430
12.5. Лімфатичне русло нирки після її трансплантації	431
12.6. Патологія регіонарних лімфатичних вузлів нирки	433
<i>Література</i>	435
Розділ XIII. РАДІАЦІЙНІ УРАЖЕННЯ СУДИН НИРОК (Романенко А. М., Зербіно Д. Д., Багрій М. М.)	436

13.1. Гострі радіаційні нефропатії	438
13.1.1. Гостра радіаційна нефропатія як наслідок терапевтичного променевого впливу	439
13.1.2. Гостра радіаційна нефропатія при атомному вибухові	439
13.2. Хронічні радіаційні нефропатії	439
13.2.1. Нефропатія як наслідок променевого терапевтичного впливу	440
13.2.2. Нефропатія як наслідок атомного вибуху	442
13.2.3. Ураження нирок у ліквідаторів аварії на ЧАЕС	442
13.2.4. Нефропатія як наслідок тривалого та постійного впливу ^{137}Cs в осіб, які проживають у забруднених радіонуклідами регіонах України	445
<i>Література</i>	447
Розділ XIV. ХІРУРГІЧНЕ РЕМОДЕЛЮВАННЯ КРОВОПОСТАЧАННЯ НИРОК (Зубко В. І.)	449
14.1. Черезаортальна інтیمектомія ниркової артерії	450
14.2. Спленоренальний артеріальний анастомоз	451
14.3. Спленоренальне артеріальне шунтування	452
14.4. Пластика ниркової артерії <i>in situ</i>	452
14.5. Протезування ниркової артерії	452
14.6. Реімплантація ниркової артерії	452
14.7. Аорто-ренальне протезування	453
14.8. Аорто-ренальне шунтування	453
14.9. Аутотрансплантація нирки	453
14.10. Рентген-ендоваскулярна дилатація ниркової артерії	454
14.11. Артеріо-ренальне стентування ниркової артерії	455
<i>Література</i>	455

Монографія

Зербіно Дмитро Деонисович
Багрій Микола Миколайович
Дядик Олена Олександрівна та ін.

Судинна патологія нирок

Редактор *О. В. Марчук*
Комп'ютерна верстка: *О. С. Парфенюк*

Підписано до друку 11.10.14. Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Minion Pro. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 47,88. Зам. № 382.

ФОП Каштелянов О. І.
21030, м. Вінниця, вул. В. Інтернаціоналістів, 10/121
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ВЦ № 36 від 18.07.2006 р.